

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА ІСТОРІЇ ПЕДАГОГІКИ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор
з науково-методичної та
навчальної роботи

О. Б. Жильцов
20/15 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕТНОПЕДАГОГІКА

Напрямок підготовки

6.010106 Соціальна педагогіка

Гуманітарний інститут

2015–2016

Структура програми типова. Години відповідають робочому навчальному плану.

Заступник директора Гуманітарного інституту з навчальної роботи

 Єременко О. В.

Робоча програма «Етнопедагогіка» для студентів галузі знань 0101 Педагогічна освіта, напряму підготовки 6.010106 Соціальна педагогіка, 2015. – 25 с.

Укладач:

Лариса Борисівна Паламарчук – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії та історії педагогіки Гуманітарного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри теорії та історії педагогіки
Протокол від “05”серпня 2015 року № 1.

Завідувач кафедри Хоружа Л.Л.

 (Хоружа Л. Л.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ ” 20__ року

Схвалено Вченою радою Гуманітарного інституту за галузю знань 0203 Гуманітарні науки, напряму підготовки 6.020302 Історія.

Протокол від “29” *вересня* 2015 року №

“ ” 2015 року Вчений секретар (Е.Л.Видайчук)
(підпис) (прізвище та ініціали)

© КУБГ, 2015 рік

© _____, 2015 рік

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.	4
Структура програми навчальної дисципліни.	6
I. Опис предмета навчальної дисципліни.	6
II. Тематичний план навчальної дисципліни.	7
III. Програма.	8
<i>Змістовий модуль I. Загальні основи української етнопедагогіки.</i>	<i>8</i>
<i>Змістовий модуль II. Сім'я в українській етнопедагогіці. Педагогіка народного календаря.</i>	<i>9</i>
IV. Навчально-методична карта дисципліни.	11
V. Плани семінарських та практичних занять.	12
VI. Завдання для самостійної роботи.	16
VII. Система поточного і підсумкового контролю знань.	18
VIII. Методи навчання.	20
IX. Методичне забезпечення курсу.	20
X. Питання до підсумкового модульного контролю.	21
XI. Рекомендована література.	23
- основна.	23
- додаткова.	24

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Етнопедагогіка» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою теорії та історії педагогіки на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів відповідно до навчального плану для всіх спеціальностей денної форми навчання.

Програму розроблено з урахуванням рекомендацій МОН України (лист № 1/9-736 від 06.12.2007 р.) «Про Перелік напрямів (спеціальностей) та їх поєднання з додатковими спеціальностями і спеціалізаціями для підготовки педагогічних працівників за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавра, спеціаліста, магістра».

Робоча навчальна програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати спеціаліст відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Етнопедагогіка». У програмі міститься необхідне методичне забезпечення, його складові та технологія оцінювання навчальних досягнень студентів.

«Етнопедагогіка» є складовою частиною дисциплін психолого-педагогічного циклу нормативного блоку. Її вивчення передбачає розв'язання низки **завдань фундаментальної професійної підготовки фахівців вищої кваліфікації**, зокрема: опанування системою знань про закономірності національного процесу навчання і виховання студентів, професійної підготовки висококваліфікованих і конкурентоспроможних фахівців у галузі освіти відповідно до вітчизняних та європейських стандартів; основи національного педагогічного процесу у загальноосвітньому навчальному закладі; форми, методи і засоби формування особистості громадянина України, напрями професійно-педагогічної майстерності майбутніх педагогів.

Мета курсу – розкрити закономірності розвитку етнопедагогіки, основні поняття української етнопедагогіки, проаналізувати її походження та становлення, особливості процесу формування і відродження дисципліни в умовах незалежності України. Підкреслити роль курсу в науковій та професійній підготовці студентів відповідно до державних та європейських стандартів, потреб суспільства; розроблення на цій основі підходів щодо удосконалення системи формування психолого-педагогічної готовності спеціалістів до викладацької та науково-педагогічної діяльності.

Завдання курсу:

- проаналізувати закономірності розвитку етнопедагогіки як нової педагогічної дисципліни;
- розкрити роль народної педагогіки в подальшому розвитку наукової педагогічної теорії і практики, що є надійним орієнтиром у створенні виховної системи, адекватної потребам українського державотворення й формування високоосвічених, духовно багатих і морально стійких особистостей, гідних громадян демократичної європейської держави;
- спрогнозувати перспективи розвитку етнопедагогіки в демократичному суспільстві, як педагогіки національного розвитку, піднесення, відродження та етнічного самовиховання;
- навчити студентів вивчати і усвідомлювати народний виховний досвід для підвищення рівня духовності майбутніх вчителів, відродження народних традицій у системі виховання.

У процесі вивчення курсу важливо зосередити увагу на **засвоєнні знань** із таких питань: історія розвитку етнопедагогіки, її структура, складові народної педагогіки, основні принципи і засоби, методи виховання та самовиховання, становлення системи освіти в Україні, специфіки професійно-педагогічної діяльності вчителя національної школи.

Підвищенню ефективності семінарських занять сприятиме передбачене програмою

виконання навчально-дослідницьких завдань, зокрема досліджень з актуальних проблем розвитку народної педагогіки, педагогічних поглядів народу на виховання підростаючого покоління, новітніх перспектив сімейного виховання у XXI столітті, впровадження козацької педагогіки і формування козацької духовності, виховних традицій народного календаря, основних напрямів та змісту народознавчої роботи в школі, етнопедагогічного досвіду народу в творчій спадщині відомих українських педагогів.

Під час семінарських занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи студенти **набувають умінь та навички:**

1. Аналізувати політику Української держави щодо розвитку освіти в історичній ретроспективі та в національному аспекті.
2. Виокремлювати принципи національної освіти, завдання навчальних закладів (Закон України "Про освіту").
3. З'ясувати призначення стандартів вищої освіти, сутність організації навчально-виховного процесу у ВНЗ (Закон України "Про вищу освіту").
4. Опрацьовувати наукову літературу про методи науково-педагогічних досліджень та здійснювати свої педагогічні дослідження із використанням окремих методів наукових досліджень: анкетування, співбесіда, тестування, вивчення педагогічного досвіду.
5. Добирати приклади педагогічних ситуацій з національного виховання, що зорієнтовані на формування гуманістичних почуттів особистості школяра.
6. Аналізувати типовий національний навчальний підручник чи навчальний посібник з метою розкриття національних аспектів в його змісті.
7. Складати план проведення семінарського заняття з навчальної дисципліни (етнопедагогіка).
8. Здійснювати педагогічний аналіз форм і засобів виховання у навчальному закладі з позицій реалізації в них принципів національного виховання.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни - 72 год., із них 16 год. – лекції, 12 год. – семінарські заняття, 4 год. – модульний контроль, 40 год. – самостійна робота. Вивчення студентами навчальної дисципліни «Етнопедагогіка» завершується підсумковим модульним контролем (заліком).

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет: процес навчання та виховання студентів вищого навчального закладу в умовах реформування та модернізації системи освіти в Україні, формування особистості фахівця вищої кваліфікації засобами народної педагогіки (етнопедагогіки).

Курс:	Напря́м, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
<p>Кількість кредитів, відповідних ECTS: <i>2 кредити</i></p> <p>Змістові модулі: <i>2 модулі</i></p> <p>Загальний обсяг дисципліни (години): <i>72 години</i></p> <p>Тижневих годин: <i>4 години</i></p>	<p>Шифр та назва галузі знань <i>0101– педагогічна освіта</i></p> <p>Шифр та назва напрямку підготовки: <i>6.010106 – Соціальна педагогіка</i></p> <p>Освітньо-кваліфікаційний рівень <i>"бакалавр"</i></p>	<p>Нормативна</p> <p>Рік підготовки: 2.</p> <p>Семестр: 3.</p> <p>Аудиторні заняття: 28 <i>годин</i>, з них:</p> <p>Лекції (теоретична підготовка): 16 <i>годин</i></p> <p>Семінарські заняття: 12 <i>годин</i></p> <p>Модульний контроль: 4 <i>годин</i></p> <p>Самостійна робота: 40 <i>години</i></p> <p>ПМК (залік)</p> <p>Вид контролю: ПМК (залік).</p>

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин					
		Разом	Аудиторні	Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота	Модульний контроль
Змістовий модуль I. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ УКРАЇНСЬКОЇ ЕТНОПЕДАГОГІКИ							
1.	Вступ. Поняття про педагогіку, етнопедagogіку, народну педагогіку. Історія розвитку української етнопедagogіки	7	2	2		5	
2.	Педагогічні погляди українського народу на виховання молоді. Виховний ідеал української народної педагогіки.	9	4	2	2	5	
3.	Складові виховання дітей в українській етнопедagogіці.	7	2	2		5	
4.	Моральне виховання дітей в українській етнопедagogіці	11	4	2	2	5	2
Разом		34	12	8	4	20	2
Змістовий модуль II. СІМ'Я В УКРАЇНСЬКІЙ ЕТНОПЕДАГОГІЦІ. ПЕДАГОГІКА НАРОДНОГО КАЛЕНДАРЯ.							
5.	Народ про сім'ю як основу етнопедagogіки	9	4	2	2	5	
6.	Українська козацька педагогіка	9	4	2	2	5	
7.	Педагогіка народного календаря	9	4	2	2	5	
8.	Народознавство як основа національного реформування школи	11	4	2	2	5	2
Разом		38	16	8	8	20	2
Залік (ІМК)							
За навчальним планом		72	28	16	12	40	4

III. ПРОГРАМА ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ УКРАЇНСЬКОЇ ЕТНОПЕДАГОГІКИ

Лекція 1. ВСТУП. ПОНЯТТЯ ПРО ПЕДАГОГІКУ, ЕТНОПЕДАГОГІКУ, НАРОДНУ ПЕДАГОГІКУ. ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ЕТНОПЕДАГОГІКИ (2 год.)

Вступ. Загальні основи української педагогіки. Поняття про педагогіку, етнопедагогіку, народну педагогіку. Зв'язки етнопедагогіки з педагогікою та іншими психолого-педагогічними науками. Зв'язки етнопедагогіки з медициною, соціологією, культурологією, етнологією та іншими науками.

Структура української етнопедагогіки. Основні принципи і засоби української етнопедагогіки. Історія виникнення етнополітоніма "Україна" та етноніма "українець". Антропологічні риси українців, їхні прикмети. Історико-етнографічне районування України. Етнографічні групи українського народу. Український характер, світогляд, менталітет, вдача. Зародження і розвиток українського родинного виховання. Народна педагогіка як прародителька школи педагогічної науки. Розвиток педагогічних ідей та освіти в Київській Україні-Русі (IX – XII ст.). Виховання і школи України в XIV – XV ст. Основні концепції розвитку етнопедагогіки в Україні в кінці XIX – початку XX ст. Стан етнопедагогіки в 50-90-х роках XX ст. Основні напрями розвитку сучасної української етнопедагогіки.

Основні поняття теми: педагогіка, етнопедагогіка, народна педагогіка, етнополітонім «Україна», етнонім «українець», етнографічні групи українського народу, менталітет українського народу, народна педагогіка - прародителька сучасної педагогіки, братські школи, колегіуми.

Лекція 2. ПЕДАГОГІЧНІ ПОГЛЯДИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ НА ВИХОВАННЯ МОЛОДІ. ВИХОВНИЙ ІДЕАЛ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ ПЕДАГОГІКИ (2 год.)

Педагогічні погляди українського народу на виховання молоді. Мета, зміст і основні чинники народного виховання. Засоби та методи народного виховання. Принципи народного виховання. Самовиховання в житті людини. Етнопедагогіка - основа сучасної національної системи виховання. Виховний ідеал української народної педагогіки. Його суть. Традиційний український ідеал людини. Тип досконалої людини в українській козацькій педагогіці. Виховний ідеал у творчості Г.Ващенко. Сучасний ідеал українського національного виховання.

Основні поняття теми: мета, зміст, основні чинники народного виховання, засоби, методи, принципи народного виховання, виховний ідеал.

Семинар 1. Українська етнопедагогіка в системі сучасних педагогічних наук. Педагогічні погляди українського народу на виховання молоді (2 год.)

Лекція 3. СКЛАДОВІ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ В УКРАЇНСЬКІЙ ЕТНОПЕДАГОГІЦІ (2 год.)

Український народ про роль знань, мудрості та розуму. Завдання розумового виховання. Народні принципи набуття знань. Шляхи і засоби розумового виховання в українській етнопедагогіці. Народ про працю як першооснову життя і провідний засіб виховання.

Завдання трудового виховання, його основні етапи і засоби в українській етнопедагогіці. Народньо-педагогічні вимоги до організації трудового виховання дітей. Суть естетичного народного виховання, його завдання. Система естетичного виховання і засоби естетичного впливу на особистість у народній педагогіці. Фізичне виховання і його завдання в народній педагогіці. Аспекти фізичного виховання, його засоби в українській етнопедагогіці. Козацька система тілесного виховання.

Основні поняття теми: розумове, трудове виховання дітей, естетичне, фізичне виховання, козацька система тілесного виховання.

Лекція 4. МОРАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ В УКРАЇНСЬКІЙ ЕТНОПЕДАГОГІЦІ (2 год.)

Мораль і духовність в українській етнопедагогіці. Завдання морального виховання. Основні принципи морального кодексу народу. Методи, засоби і прийоми морального виховання.

Основні поняття теми: мораль, духовність, моральне виховання, моральний кодекс народу.

Семінар 2. Складові виховання дітей в українській етнопедагогіці . Формування загальнолюдський і національних духовних цінностей (2 год.)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. СІМ'Я В УКРАЇНСЬКІЙ ЕТНОПЕДАГОГІЦІ. ПЕДАГОГІКА НАРОДНОГО КАЛЕНДАРЯ.

Лекція 5. НАРОД ПРО СІМ'Ю ЯК ОСНОВУ ЕТНОПЕДАГОГІКИ (2 год.)

Історичні відомості про українську сім'ю. Українська сімейна обрядовість, її основні види. Родинні виховні традиції. Формування педагогічної культури батьків. Виховання дітей у молодій сім'ї. Народний ідеал сім'ї.

Народне дитинознавство, його суть і основні компоненти. Сімейні звичаї і обряди. Народна характеристика дітей.

Основні поняття теми: сім'я, сімейна обрядовість, родина, батьки, дитинознавство.

Семінар 3. Українська сім'я – основа у вихованні дітей (2 год.)

Лекція 6. УКРАЇНСЬКА КОЗАЦЬКА ПЕДАГОГІКА (2 год.)

Основні етапи розвитку українського козацтва. Здобутки освіти і культури в Козацьку добу (XVI-XVIII ст.). Козацький характер і вольова сфера. Розумова, мовна та емоційна сфери Запорізького козацтва. Особливості психології козаків-характерників. Сутність, витоки і специфіка козацької педагогіки. Формування в молоді фізичної та психологічної культури козаків. Виховання в молоді лицарських чеснот, сили духу. Основні шляхи виховання дітей і молоді засобами козацької педагогіки.

Основні поняття теми : козацька педагогіка, психологія козаків, лицарські чесноти у козаків.

Семінар 4. Основи козацької педагогіки (2 год.)

Лекція 7. ПЕДАГОГІКА НАРОДНОГО КАЛЕНДАРЯ (2 год.)

Народний календар, його виховний потенціал та філософські основи. Виховні традиції народного календаря. Зимові свята, дати. Весняні свята, дати. Літні свята, дати. Осінні

свята, дати. Народний календар і національна система виховання.

Основні поняття теми: народний календар, педагогіка народного календаря, свята, обряди, звичаї.

Семінар 5. Українські народні свята та обряди та їх педагогічне значення (2 год.)

Лекція 8. НАРОДОЗНАВСТВО ЯК ОСНОВА НАЦІОНАЛЬНОГО РЕФОРМУВАННЯ ШКОЛИ (2 год.)

Суть педагогіки народознавства. Народознавчі принципи і підходи до виховання учнівської молоді. Основні напрями і зміст народознавчої роботи в сучасній школі. Форми і методи та результативність педагогіки народознавства.

Основні поняття теми: народознавство, українознавство, народознавство в у навчально-виховному процесі.

Семінар 6 Народознавство та етнопедагогіка – основа розвитку сучасної вітчизняної педагогіки (2 год.)

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Етнопедагогіка»

Разом: 72 год., лекції – 16 год., семінарські заняття – 12 год., самостійна робота – 40 год., модульний контроль – 4 год., ПМК (залік).

Тиждень	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
Модулі	Змістовий модуль I				Змістовий модуль II			
Назва модуля	ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ УКРАЇНСЬКОЇ ЕТНОПЕДАГОГІКИ				СКЛАДОВІ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ В УКРАЇНСЬКІЙ ЕТНОПЕДАГОГІЦІ			
Кількість балів за модуль	71 бали				93 бали			
Лекції	2 год. (1бал)	2 год. (1бал)	2 год. (1бал)	2 год. (1бал)	2 год. (1бал)	2 год. (1бал)	2 год. (1бал)	2 год. (1бал)
Семінарське заняття		2 год. (11 балів)		2 год. (11 балів)	2 год. (11 балів)	2 год. (11 балів)	2 год. (11 балів)	2 год. (11 балів)
Дати								
Теми лекцій	Вступ. Поняття про педагогіку, етнопедагогіку, народну педагогіку. Історія розвитку української етнопедагогіки	Педагогічні погляди українського народу на виховання дітей. Виховний ідеал української народної педагогіки	Складові виховання дітей в українській етнопедагогіці	Моральне виховання дітей в українській етнопедагогіці	Народ про сім'ю як основу етнопедагогіки	Українська козацька педагогіка	Педагогіка народного календаря	Народознавство як основа національного реформування школи
Дати								
Теми семінарських занять		Українська етнопедагогіка в системі сучасних педагогічних наук. Педагогічні погляди українського народу на виховання молоді		Складові виховання дітей в українській етнопедагогіці. Формування загальнолодський і національних духовних цінностей	Українська сім'я – основа у вихованні дітей. Родина педагогіка	Основи козацької педагогіки	Українські народні свята та обряди та їх педагогічне значення	Народознавство та етнопедагогіка – основа розвитку сучасної вітчизняної педагогіки
Самостійна робота	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Види поточного контролю	Модульний контроль №1 25 балів				Модульний контроль №2 25 балів			
Підсумковий контроль	ПМК (залік)							

V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль I ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ УКРАЇНСЬКОЇ ЕТНОПЕДАГОГІКИ

Семінар 1.

**Тема: . Українська етнопедагогіка в системі сучасних педагогічних наук.
Педагогічні погляди українського народу на виховання молоді (2 год.)**

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Поняття про етнопедагогіку та народну педагогіку.
2. Зв'язки етнопедагогіки з педагогікою та іншими науками.
3. Структура української етнопедагогіки.
4. Основні принципи і засоби української етнопедагогіки.
5. Зародження і розвиток українського родинного виховання.
6. Розвиток педагогічних ідей та освіти в Київській Україні-Русі (IX – XII ст.).
7. Виховання і школи України в XIV – XV ст.
8. Основні концепції розвитку етнопедагогіки в Україні в кінці XIX – початку XX ст.
9. Стан етнопедагогіки в 50-90-х роках XX ст.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

1. Поняття про педагогіку, етнопедагогіку та народну педагогіку.
2. Розкрийте принципову різницю між поняттями «педагогіка», «етнопедагогіка», «народна педагогіка».
3. Виховання в первісному суспільстві.
4. Виникнення школи у різних цивілізаціях.

III. Захист навчального проекту: «Мої погляди на історичні періоди розвитку етнопедагогіки»

Рекомендована література

Основна : 5,6,7, 8

Додаткова : 2, 3

Семінар 2.

Тема: Складові виховання дітей в українській етнопедагогіці . Формування загальнолюдських і національних духовних цінностей (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Український народ про роль знань, мудрості та розуму. Шляхи і засоби розумового виховання в українській етнопедагогіці.
2. Народ про працю як першооснову життя і провідний засіб виховання. Завдання трудового виховання, його основні етапи і засоби в українській етнопедагогіці.
3. Суть естетичного народного виховання, його завдання. Система естетичного виховання і засоби естетичного впливу на особистість у народній педагогіці.
4. Фізичне виховання і його завдання в народній педагогіці. Аспекти фізичного виховання, його засоби в українській етнопедагогіці.

5. Козацька система тілесного виховання.
 6. Єдність національного і загальнолюдського в українській народній педагогіці. Основні шляхи і засоби втілення загальнолюдських і національних цінностей.
 7. Самобутність психології, характеру, темпераменту, мислення, світогляду, свідомості, самосвідомості, правосвідомості, моралі, етики, естетики, філософії, ідеології українців.
 8. Українські національні пріоритети та їх роль у вихованні.
- II. Перевірка виконання самостійної роботи.
1. Українські прислів'я, приказки, казки про знання, грамоту, навчання, науку, розум, працю, мудрість, красу людини, її здоров'я, поведінку.
 2. Українські народні ігри.
 3. Українські загадки-задачі для розвитку дитини.
 4. Розкрийте сутність вислову: «Дорога до храму взаєморозуміння лежить через слово».
 5. Обґрунтуйте народну думку: «Долю кожної людини вирішують три любові – любов до дітей, любов до праці, до Батьківщини».
- III. Захист навчального проекту: «Народ скаже – як зав'яже».

Рекомендована література

Основна :1,3, 6,7, 8..

Додаткова 2 , 9:

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II СІМ'Я В УКРАЇНСЬКІЙ ЕТНОПЕДАГОГІЦІ. ПЕДАГОГІКА НАРОДНОГО КАЛЕНДАРЯ

Семінар 3.

Тема: Українська сім'я – основа у вихованні дітей. Родинна педагогіка (2 год.)

План заняття

- I. Теоретична частина.
- Понятійно-категоріальний апарат теми.
1. Історичні відомості про українську сім'ю.
 2. Українська сімейна обрядовість, її основні види.
 3. Родинні виховні традиції.
 4. Формування педагогічної культури батьків.
 5. Виховання дітей у молодій сім'ї.
 6. Народний ідеал сім'ї.
 7. Народне дитинознавство, його суть і основні компоненти.
- II. Перевірка виконання самостійної роботи.
1. Українські прислів'я та приказки про сім'ю, рід, батька та матір.
 2. Традиції та обрядовість вашої сім'ї.
 3. Народні пісні вашої сім'ї.
- III. Захист навчального проекту: «Моя сім'я».

Рекомендована література

Основна : 4,5, 6,

Додаткова : 4,7,12.

Семінар 4.**Тема: Основи козацької педагогіки (2 год.)**

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Козацький характер і вольова сфера.
2. Основні етапи розвитку українського козацтва.
3. Сутність, витоки і специфіка козацької педагогіки.
4. Формування в молоді фізичної та психологічної культури козаків.
5. Виховання в молоді лицарських чеснот, сили духу.
6. Основні шляхи виховання дітей і молоді засобами козацької педагогіки.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

1. Розкрийте етимологічний зміст улюбленого українцями слова «козак».
2. Складіть список гетьманів українського козацтва.
3. Назвати види козацьких бойових мистецтв.
4. Обґрунтуйте, чи має козацька педагогіка переваги над іншими педагогічними системами.

III. Захист навчального проекту: «Як я розумію фундаментальну козацьку ідею «Бог і Україна»?».

Рекомендована література

Основна : 4,5, 6,

Додаткова : 4,7,12.

Семінар 5.**Тема: Українські народні свята та обряди та їх педагогічне значення (2 год.)**

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Загальна характеристика народних традицій, свят, обрядів, їх педагогічне спрямування.
2. Народні свята весняного циклу, їх виховні можливості.
3. Великдень, його педагогічний зміст.
4. Народні свята літнього циклу, їх виховна роль.
5. Купала – поєднання християнського та дохристиянського вірування українського народу.
6. Народні свята осіннього циклу, їх виховний вплив.
7. Покрова – народне свято українців.
8. Народні свята зимового циклу, їх виховні можливості.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

1. Підберіть прислів'я та прикмети до народних свят.
2. Які народні свята вшановуються у вашій родині?
3. Які, на вашу думку, народні свята житимуть вічно?

III. Захист навчального проекту: «Свята моєї родини».

Рекомендована література

Основна : 4,5,6.

Додаткова : 7, 13, 14.

Семінар 6.**Тема: Педагогічний зміст народних свят та звичаїв (2год.)***План заняття*

I. Теоретична частина.

Понятійно - категоріальний апарат теми.

1. Основні етапи розвитку педагогіки народного календаря.

2. Виховні традиції народного календаря.

3. Зимові свята, дати.

4. Весняні свята, дати.

5. Літні свята, дати.

6. Осінні свята, дати.

7. Народний календар і національна система виховання.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

1. Підберіть прислів'я та народні прикмети до весняно-літнього циклу свят.

2. Які народні свята весняно-літнього циклу вшановуються у вашій родині?

3. Які, на вашу думку, народні свята житимуть вічно?

4. Підберіть прислів'я та народні прикмети до осінньо-зимового циклу свят.

5. Які осінньо-зимові народні свята вшановуються у вашій родині?

Рекомендована література**Основна: 6,7,8,****Додаткова: 8,14,15.**

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ УКРАЇНСЬКОЇ ЕТНОПЕДАГОГІКИ.

Тема 1. Вступ. Сутність народної педагогіки та етнопедагогіки. Історія розвитку української етнопедагогіки

1. Поняття про педагогіку, етнопедагогіку та народну педагогіку.
2. Розкрийте принципову різницю між поняттями «педагогіка», «етнопедагогіка», «народна педагогіка».
3. Виховання в первісному суспільстві.
4. Виникнення школи у різних цивілізаціях.

Тема 2. Педагогічні погляди українського народу на виховання молоді. Виховний ідеал української народної педагогіки

1. Відшукайте в довідниках та енциклопедіях біографічні дані про Г.Ващенко.
2. Українські прислів'я, приказки, казки про виховання.
3. Визначте добродієння нашого народу.

Тема 3. Складові виховання дітей в українській етнопедагогіці

1. Українські прислів'я, приказки, казки про знання, грамоту, навчання, науку, розум, працю, мудрість, красу людини, її здоров'я, поведінку.
2. Українські народні ігри.
3. Українські загадки-задачі для розвитку дитини.

Тема 4. Моральне виховання дітей в українській етнопедагогіці

1. Розкрийте сутність вислову: «Дорога до храму взаєморозуміння лежить через слово».
2. Обґрунтуйте народну думку: «Долю кожної людини вирішують три любові – любов до дітей, любов до праці, до Батьківщини».

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II СІМ'Я В УКРАЇНСЬКІЙ ЕТНОПЕДАГОГІЦІ. ПЕДАГОГІКА НАРОДНОГО КАЛЕНДАРЯ

Тема 5. Народ про сім'ю як основу етнопедагогіки

1. Українські прислів'я та приказки про сім'ю, рід, батька та матір.
2. Традиції та обрядовість вашої сім'ї.
3. Народні пісні вашої сім'ї.

Тема 6. Українська козацька педагогіка

5. Розкрийте етимологічний зміст улюбленого українцями слова «козак».
6. Складіть список гетьманів українського козацтва.
7. Назвати види козацьких бойових мистецтв.
8. Обґрунтуйте, чи має козацька педагогіка переваги над іншими педагогічними системами.

Тема 7. Педагогіка народного календаря

1. Підберіть прислів'я та прикмети до народних свят.
2. Які народні свята вшановуються у вашій родині?
3. Які, на вашу думку, народні свята житимуть вічно?

Тема 8. Народознавство як основа національного реформування школи

1. Які напрями народознавчої роботи ви спостерігали під час педагогічної практики?
2. Визначте потенціал народознавства у сучасному навчально-виховному процесі.

Таблиця 6.1

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ УКРАЇНСЬКОЇ ЕТНОПЕДАГОГІКИ.			
Тема 1. Вступ. Сутність народної педагогіки та етнопедогогіки. Історія розвитку української етнопедогогіки (5 год.)	Семінарське заняття, самостійна робота	5	I
Тема 2. Педагогічні погляди українського народу на виховання молоді. Виховний ідеал української народної педагогіки (5 год.)	Семінарське заняття, самостійна робота	5	II
Тема 3. Складові виховання дітей в українській етнопедогогіці (5 год.)	Семінарське заняття, самостійна робота	5	III
Тема 4. Моральне виховання дітей в українській етнопедогогіці (5 год.)	Семінарське заняття, самостійна робота, модульний контроль	5	IV
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II СІМ'Я В УКРАЇНСЬКІЙ ЕТНОПЕДАГОГІЦІ. ПЕДАГОГІКА НАРОДНОГО КАЛЕНДАРЯ			
Тема 5. Народ про сім'ю як основу етнопедогогіки (5 год.)	Семінарське заняття, самостійна робота	5	V
Тема 6. Українська козацька педагогіка (5 год.)	Семінарське заняття, самостійна робота	5	VI
Тема 7. Педагогіка народного календаря (5 год.)	Семінарське заняття, самостійна робота	5	VII
Тема 8. Народознавство як основа національного реформування школи (5 год.)	Семінарське заняття, самостійна робота, модульний контроль	5	VIII
Разом: 40 годин		Разом: 40 балів	

VII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів з дисципліни «Етнопедagogіка» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип операційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 8.1, табл.8.2.

Таблиця 8.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1.	Відвідування лекцій, семінарських занять	8+6
2.	Виступи на семінарських заняттях	60
3.	Модульні контрольні роботи (1, 2)	50
4.	Самостійна робота	40
5.	Підсумковий рейтинговий бал	164
6.	ПМК	-

Разом: **164 балів**

Коефіцієнт перерахунку – $164 : 100 = 1,64$

Розрахунок балів подано з урахуванням можливості студенту взяти участь в обговоренні визначених програмою питань семінарських занять з навчальної дисципліни не менше ніж 80 % із запрограмованих навчальних занять.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен.
- **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, звіт, есе.
- **Комп'ютерного контролю:** тестові програми.
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Таблиця 8.2

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за 4-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
1 – 34	«незадовільно» (з обов'язковим повторним курсом)	F
35 – 59	«незадовільно» (з можливістю повторного складання)	FX
60 – 74	«задовільно»	ED
75 – 89	«добре»	CB
90 – 100	«відмінно»	A

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл. 8.3.

Таблиця 8.3

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських, практичних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Реферативні дослідження та есе, які виконує студент за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях (див. п. «Захист творчих проєктів»).

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

У табл. 8.4 представлено розподіл балів, що присвоюються студентам упродовж вивчення дисципліни «Етнопедagogіка».

Таблиця 8.4

Розподіл балів, що присвоюються студентам

Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				ПМК (залік)	Самостійна робота	Мод. контр.
Відвідування занять, підготовка до семінарських занять				Відвідування занять, підготовка до семінарських занять						
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8			
26				48				-	40	50

Разом: **164 балів**

Коефіцієнт перерахунку – $164 : 100 = 1,64$

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

VIII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

• *Словесні*: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.

• *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

• *Практичні*: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

IX. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ навчальні посібники;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ засоби підсумкового контролю (комп'ютерна програма тестування, комплект друкованих завдань для підсумкового контролю);
- ✓ завдання для ректорського контролю знань студентів з навчальної дисципліни «Етнопедagogіка».

X. ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

1. Сутність понять «педагогіка», «українська народна педагогіка», «етнопедагогіка».
2. Народна педагогіка – золотий фонд наукової педагогіки.
3. Наукова педагогіка та народна педагогіка.
4. Основні компоненти народної педагогіки, їх характеристика.
5. Виховний ідеал Григорія Сковороди: сутність та значення для сучасності.
6. Проблеми творчої реалізації народної педагогіки.
7. Народний ідеал української сім'ї (ознаки, статус, функції справжньої сім'ї).
8. Питання дітності в сім'ї в українській народній педагогіці.
9. Провідні завдання родинного виховання в народній педагогіці.
10. Батьки – основне ядро виховного впливу на дітей.
11. Народна педагогіка про суть, основні чинники, зміст і мету виховання.
12. Принципи народного виховання, їх характеристика.
13. Методи і засоби народного виховання, їх характеристика.
14. Самовиховання в уявленні народу, народні педагогічні рецепти самовиховання.
15. Народно-педагогічні уявлення про трудове виховання.
16. Розумове виховання в українській народній педагогіці.
17. Етнопедагогічні засади фізичного (тілесного) виховання.
18. Принципи морального виховання в українській етнопедагогіці.
19. Основне кредо народної педагогіки в галузі естетичного виховання.
20. Суть та мета народної педагогіки.
21. Принципи, форми і методи організації навчання в етнопедагогіці.
22. Навчання, його зміст і завдання в народній педагогіці.
23. Народна дидактика про навчання дітей різним наукам.
24. Мовний розвиток дітей у народній дидактиці.
25. Народна дидактика про книгу, школу та вчителя.
26. Суть, світоглядні основи, зміст, виховний потенціал народного календаря.
27. Зимові дати та свята народного календаря, їх виховні можливості.
28. Весняні дати та свята народного календаря, їх виховні можливості.
29. Літні дати та свята народного календаря, їх виховні можливості.
30. Осінні дати та свята народного календаря, їх виховні можливості.
31. Сім'я, її типи, сімейні взаємини.
32. Завдання національного виховання студентської молоді у ВНЗ.
33. Моральне виховання студентів.
34. Критерії національної вихованості особистості.
35. Комплекс сімейних обрядів, пов'язаних зі стадіями розвитку сімей, його педагогічні потенції.
36. Соціальна сутність шлюбу, форми шлюбу, шлюбні відносини та їх регулювання суспільством.
37. Сутність козацької педагогіки, її завдання, основні компоненти.
38. Основні ступені козацького виховання, їх характеристика. Козацькі школи.
39. Козацька духовність, її самобутня система цінностей.
40. Основні компоненти козацької духовності.
41. Козацькі кодекси лицарської честі та лицарські звичаї, їх характеристика.
42. Козацька психофізична культура, її суть і характеристика.
43. Шляхи впровадження козацької педагогіки та формування козацької духовності.
44. Етнопедагогіка – життєдайне джерело творчості В.Сухомлинського.

45. Народна педагогіка – вінець педагогічної творчості в теорії К.Д.Ушинського.
46. Г.С.Сковорода і народна педагогіка.
47. Т.Г.Шевченко і народна педагогіка.
48. Ю.А.Федькович і народна педагогіка.
49. О.В.Духнович – пропагандист української народної педагогіки.
50. Скарбниця української народної духовності в творчості С.Ф. Русової.
51. Національне виховання, його особливості та мета.
52. Система основних компонентів духовного світу особистості, їх характеристика.
53. Принципи національного виховання, їх характеристика.
54. Вчитель сучасної національної школи.
55. Модель особистості учня, основні компоненти моделі, їх характеристика.
56. Шляхи, форми і методи народознавчої роботи в школі.
57. Робота з батьками учнів на засадах української народної педагогіки .
58. Українська сім'я в умовах сучасного національного відродження.
59. Український ідеал людини.
60. Авторитет жінки-матері в народній педагогіці.
61. Суть понять "українська народна педагогіка", "етнопедагогіка".
62. Народна педагогіка – золотий фонд наукової педагогіки.
63. Основні компоненти народної педагогіки.
64. Виховний ідеал Г. Ващенко.
65. Народна педагогічна ідея природного виховання і навчання в спадщині Г. Сковороди.
66. Етнопедагогічні погляди Т. Шевченка.
67. Традиції етнопедагогіки – основа педагогічних поглядів К. Ушинського.
68. Етнопедагогічні складові діяльності Бориса Грінченка.
69. Олександр Духнович – основоположник української народної педагогіки.
70. Василь Сухомлинський про роль етнопедагогіки у вихованні підростаючого покоління.
71. М.Г. Стельмахович – основоположник сучасної народної педагогіки.
72. Національне виховання в сім'ї.
73. Сімейне спілкування та його роль у національному вихованні дітей.
74. Народні традиції та їх роль у національному вихованні дітей.
75. Лицарське виховання дітей в українській сім'ї.
76. Проблеми творчої реалізації народної педагогіки.
77. Народний ідеал української сім'ї (ознаки, статус, функції справжньої сім'ї).
78. Питання дітності в сім'ї українській народній педагогіці.
79. Провідні завдання родинного виховання в народній педагогіці.
80. Батьки – основне ядро виховного впливу на дітей.
81. Народна педагогіка про суть, основні чинники, зміст і мету виховання.
82. Принципи народного виховання, їх характеристика.
83. Методи і засоби народного виховання, їх характеристика.
84. Самовиховання в уявленні народу, народні педагогічні рецепти самовиховання.
85. Народна-педагогічні уявлення про трудове виховання.
86. Розумове виховання в українській народній педагогіці.
87. Питання фізичного (тілесного) виховання в українській народній педагогіці.
88. Принципи морального виховання в українській народній педагогіці.
89. Основне кредо народної педагогіки в галузі естетичного виховання.

90. Суть і мета народної дидактики.
91. Принципи, форми і методи організації навчання в народній дидактиці.
92. Навчання, його зміст і завдання в народній дидактиці.
93. Народна дидактика про навчання дітей мови та математики.
94. Мовний розвиток дітей у народній дидактиці.
95. Народна дидактика про книгу, школу та вчителя.
96. Суть, світоглядні основи, зміст, виховний потенціал народного календаря.
97. Зимові дати і свята народного календаря, їх виховні можливості.
98. Весняні дати і свята народного календаря, їх виховні можливості.
99. Літні дати і свята народного календаря, їх виховні можливості.
100. Осінні дати і свята народного календаря, їх виховні можливості.
101. Сім'я, її типи, внутрисімейні взаємини.
102. Комплекс сімейних обрядів, пов'язаний зі стадіями розвитку сімей, його педагогічні потенції.
103. Соціальна сутність шлюбу, форми шлюбу, шлюбні відносини та їх регулювання суспільством.
104. Сутність козацької педагогіки, її завдання, основні компоненти.
105. Основні ступені козацького виховання, їх характеристика. Козацькі школи.
106. Козацька духовність, її самобутня система цінностей.
107. Основні компоненти козацької духовності.
108. Козацькі кодекси лицарської честі і лицарські звичаї, їх характеристика.
109. Козацька психофізична культура, її суть і характеристика.
110. Шляхи впровадження козацької педагогіки та формування козацької духовності.
111. Скарбниця української народної духовності С.Ф. Русової.
112. Національне виховання, його особливості і головна мета.
113. Система основних компонентів духовного світу особистості, їх характеристика.
114. Принципи національного виховання, їх характеристика.
115. Вчитель сучасної національної школи.
116. Модель особистості учня молодшого шкільного віку, основні компоненти моделі, їх характеристика.
117. Шляхи, форми і методи народознавчої роботи в школі.
118. Робота з батьками учнів на засадах української народної педагогіки.
119. Українська сім'я в умовах сучасного національного відродження.
120. Форми пропаганди української етнопедагогіки серед батьків.

XI. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Ващенко Г. Виховний ідеал. – Полтава, 1994.
2. Волков Г.Н. Етнопедагогіка: учеб. для студ. сред. и высш. пед. учеб. заведений. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: Издательский центр «Академия», 2000. – 176 с.
3. Духнович О. Народна педагогія в пользу училищ и учителей сельских. – Львов, 1957. – ч. 1. – 102 с.
4. Лисенко Н.В. Етнопедагогіка дитинства : навч.- метод. посіб. / Н. В. Лисенко . – К. :ВД «Слово» , 2011. – 720 с.
5. Любар О., Стельмахович М., Федоренко Д. Історія української педагогіки. –К., 1999.
6. Мосіяшенко В.А. Українська етнопедагогіка: Навч. посіб. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2005.- 174 с.

7. Стельмахович М.Г. Українська народна педагогіка. – К., 1997.
8. Хрестоматія з етнопедагогіки : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів / уклад.: Л.Б.Паламарчук, Т.О.Горохова. – К. : Київ.. ун-т ім. Б.Грінченка, 2013. – 416 с.

Додаткова:

1. Боплан Г. Опис України. – К., 1990. – С. 77.
2. . Воропай О. Звичаї нашого народу. – К., 1991.
3. Гнатенко П.І. Український національний характер. – К.: « ДОК-К», 1997.
4. Грушевський Марко. Дитина у звичаях і віруваннях українського народу. – К.: Либідь, 2006. – 256 с.
5. Килимник С.Український рік у народних звичаях в історичному освітленні (в 3 кн.). – Факс.вид.-К.: АТ «Обереги», 1994.
6. Лозко Г.С. Етнологія України. Філософсько-теоретичний та етнорелігієзнавчий аспект. – К., «АртЕК», 2004.
7. Лозко Г.С. Українське народознавство. – 2-е вид., доповнене та перероблене. – К.: Вид. АртЕК, 2004. – С. 391-406.
8. Руденко Ю. Українська козацька педагогіка : витоки, духовні цінності, сучасність / Ю.Руденко, О.Губко. – К.: МАУП, 2007. – 384 с.
9. Скуратівський В.Т. Місяцелік. – К.: Мистецтво, 1993.
10. Скуратівський В.Т. Покуть. – К.: Довіра, 1992. – 239 с.
11. Скуратівський В.Т. Посвіт. – К.: Мистецтво, 1988. – 136 с.
12. Стельмахович М.Г. Українська родинна педагогіка. – К., 1996. – 170 с.
13. Сухомлинський В.О. Вибрані твори в 5 томах. Т.4. – К., 1977.
14. Українознавство. Посібник (М. Тараненко, С. Болтівець, К. Горлиця та ін.) – К.: КМІУВ ім. Б. Грінченка, 1999. – 410 с.
15. Юрій М.Т. Етногенез та менталітет українського народу. – 2-е вид. доп. – К.: Таксон, 1997. – 237 с.

Робоча програма навчального курсу

"ЕТНОПЕДАГОГІКА "

Укладач: Паламарчук Лариса Борисівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії та історії педагогіки Київського університету імені Бориса Грінченка.

Етнопедагогіка. Програма навчальної дисципліни / Укладач Л.Б. Паламарчук – К. : Київський університет імені Бориса Грінченка, 2015. – 25 с.